

Dr hab. Katarzyna Kubuj jest związana z Instytutem Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (ILS PAN), gdzie prowadzi badania z zakresu prawa konstytucyjnego, parlamentarnego oraz porównawczego prawa publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem systemu prawnego Francji. Od 2023 roku pełni funkcję inicjator i dyrektorki Ośrodka Polsko-Francuskiej Myśli Prawnej przy ILS PAN. Jest także polską koordynatorką Międzynarodowej Sieci Badawczej (IRN) „eDelib: Democracy and Liberties in the Digital Age: Towards e-Democracy by Law”, finansowanej przez CNRS w ramach umowy z PAN, od 2021 roku. Autorka dwóch monografii, współautorka jednej oraz współredaktorka dwóch kolejnych, a także licznych artykułów naukowych publikowanych w krajowych i zagranicznych czasopismach oraz rozdziałów w książkach zbiorowych.

Celem wizyty na Uniwersytecie Paris 1 Pantheon-Sorbonne (Institut des Sciences Juridique et Philosophique de la Sorbonne, UMR 8103) jest kontynuacja współpracy w ramach projektu „CONVERSE Reverse Constitutionalism”, który zainicjowała profesor Marie Gren w ubiegłym roku. Projekt ma dwa powiązane cele: po pierwsze, zagraniczni naukowcy zaprezentują swoje sugestie dotyczące przeredagowania niektórych artykułów Konstytucji z 1958 roku; po drugie, ma on na celu rozwinięcie teorii odwrotnych transplantacji prawnych. Kluczowym zagadnieniem wizyty jest rola obywateli w procesie zmian konstytucyjnych.

W ciągu ostatnich dwóch dekad wielu badaczy i decydentów zwracało uwagę na „kryzys demokracji”, który objawia się m.in. w wysokich wskaźnikach wstrzymywania się od głosu w wyborach, nieufności wobec przedstawicieli politycznych oraz obojętności wobec spraw publicznych. Równocześnie toczy się ożywiona debata na temat rewitalizacji demokracji poprzez nowe formy partycypacji obywatelskiej, takie jak budżet partycypacyjny i demokracja deliberatywna. Inspiracją dla tych badań są doświadczenia referendalne niektórych krajów europejskich w sprawach konstytucyjnych, takich jak irlandzkie referendum dotyczące aborcji, włoskie reformy konstytucyjne, brytyjskie referendum w sprawie brexitu oraz kwestia niepodległości Katalonii. Europa wkracza w „erę referendum”.

Drugim istotnym powodem prowadzenia badań jest zastosowanie deliberatywnej metody wprowadzania zmian konstytucyjnych. Wzrost liczby referendów oraz mechanizmów deliberacyjnych może świadczyć o większym ruchu w kierunku formalnych i nieformalnych metod wprowadzania zmian konstytucyjnych z bezpośrednim udziałem obywateli. Ewolucja ta jest częściowo wynikiem tradycyjnej sztywności formalnych procedur zmiany konstytucji, które często są postrzegane jako elitarny i tajny proces. Nowe zjawiska w sferze relacji prawnych i społecznych, związane z rosnącym znaczeniem partycypacji obywatelskiej, wymagają przemyślenia roli obywatela jako suwerena w procesie zmian konstytucyjnych oraz jego bezpośredniego wpływu na treść konstytucji.